

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institvtione Salomonis

Musart, Charles

Dvaci, 1633

Cap. III. Castimonia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](#)

Ardens Castitatis studium.

Fortior est qui se, quam qui fortissima
Vincit.

M. Bell

*****

SYMBOLI EXPLICATIO.

Dente timendum hoc monstrum
Luxuria est, cui lupatos, frænumque
injicere tam arduum est, ut pulcher-
rimum victoriæ genus haberi de-
beat, quia difficillimum. Inter om-
nia certamina Christianorum, ait
S. Augustinus, sola dura sunt prælia
Castitatis, ubi quotidiana est pugna,
& rara victoria: grauem namque
fortita est Castitas inimicum: cui
quotidie resistitur, & semper time-
tur.

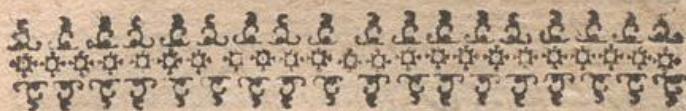
Armatus igitur sit oportet Casti-
tatis pugil, qualem Mineruam Ca-
stitatis præsidem poëtæ fixerunt:
neque enim soli pugnant in Eccle-
siæ Circo Martyres: sed etiam arma-
tæ Virgines bellant: ita (quod vene-
rabilis Beda olim dixit) Ecclesiæ
floribus nec rosæ, nec lilia defunt;
accipereque possunt in cælo singuli

Ee 2 coro-

coronas vel de passione púrpurreas,
vel de virginitate candidas: quan-
quam & ipsum tuendæ pudicitia
studium genus etiam est Martyrii,
grauitate forte tolerabilius, sed diu-
turnitate molestius.

Quare vires humanæ hic mino-
res sunt, quam ut ijs sperari possit
victoria, subsidium è cælo exqui-
rendum: id verò fecit Sapiens: *N*
sciui, inquit, quoniam aliter non pos-
*sem esse continens, nisi Deus det, d*T*hoc*
ipsum erat sapientiæ scire cuius esset hoc
*donum: adij dominum d*T*deprecatus*
sum illum. Idem age, Academice
Adolescens, aliorum quoque ca-
stissimorum Athletarum exemplo.
Et ecce non modò spectatores An-
geli Laureas, coronas, palmas præ-
tendunt, sed adest ipse è cælo pu-
gnanti Deus, vires domando hosti-
pares submittit, & victoriam spon-
det; generosè pugna.

CA-

CAPVT TERTIVM.

Ardens Castitatis studium.

M O N I T V M.

Corporis insolentiam reprimito,
Castitate in colito, eidem tueri-
dæ, & retinendæ studeto.

S A L O M O N.

 *X studijs suis intelligitur
puer, si munda & recta
sint opera eius. Proverb.
20.*

*Qui diligit cordis munditiam, pro-
pter gratiam labiorum suorum habebit
amicum Regem. Prou. 22.*

*Purus sermo pulcherrimus, firmabi-
tur a Domino. Prou. 15.*

*Quæ nesciuit thorum in delicto, ha-
bitat Ee 3*

bebit fructum in respectione animarum
sanctorum: *¶* spado qui non operatus
est per manus suas iniquitatem, nec co-
gitauit aduersus Deum nequissima:
dabitur enim illi fidei donum electum,
¶ sors in templo Dei acceptissima. Bo-
norum enim laborum gloriosus est fru-
ctus, *¶* quæ non concidat radix sa-
pientiae. Sap. 3.

O quam pulchra est casta generatio
cum claritate: immortalis enim est me-
moria illius, quoniam *¶* apud Deum
nota est, *¶* apud homines: cum præsens
est, imitantur illam: *¶* desiderant
eam, cum se eduxerit, *¶* in perpetuum
coronata triumphat inquinitorum
certaminum præmium vincens. Sap. 4.

MEN.

MENTIS SALOMONICÆ

INTERPRETATIO.

§. I.

Adolescentis pudicitia facit spem rerum magnarum.

Quod in plantis accidit, & herbis quibusdam: ut ex earum, dum adhuc teneriores sunt, quadam quasi externâ specie aut viriditatis aut floris, aut rei cuiuspiam alterius, liceat peritis diuinare de eo, quod postea secuturum sit; atque ipsi præsertim Agricolæ plerumque è prima fuge coniecant, quâm opimam messem sint habituri: ita in hominum moribus cuenit plerumque: ut antequam ad res magnas, ut ita dicam, decocti maturitatem suam assequantur, præferant ex primâ indole, quam sint Reip. ac Religioni frugem allaturi: quod & communis usus docet, & è communi hominum sensu Salomonis Proverbum. Ex studijs suis, ait,

Eccl 4

intel-

intelligitur puer; Atque adeò etiam Adolescentis, ut 70. senes sunt interpretari: nam in istius etatis mores si quis velle uissimè animaduertere voluerit, mox intelliget, quid illi & quantum in reliqua vitam pollicentur. Et si verò neque pauca, neque obscura sint eiusmodi indicia, ex quibus de secuturo fruстро præ sagire liceat: duæ tamen hæ res, scilicet pudicitia, esse solent maxima, clarissimaque signa optimè tum indolis, tum spei. Si munda & recta sint opera eius. Primum si mores habeat rectos, id est faciles, non obliquos, non asperos: deinde si mundos, id est, ut ex voce Hebræa est clarius, nitidos ab ea luce, quam in puro auro videmus, cui neque impurioris metalli, neque aliarum solidum scoriæ ullæ adhærescant. In aliquem eo nitore purum Adolescentem si aliquando incideris, latere puta intus auream indolem, spemque crede istic ali, nisi quid interciderit, rerum præclarissimarum. Metallicarum venarum indagatores præscribunt montem, qui auri argentiue diuitias suis visceribus includit, sterilem esse, neque ullam, ne herbarum quidem luxuriem è solo suo profundere: ita docet Sapiens, (ut de asperitate ingeniorum nihil hic dicam)

exterior

exteriorem munditiem morum, quam pudicitiam appellare possumus, indicio esse latentis optimae mentis, opumque futuratum in Reipub. bonum. Sicut è contrà nullum est virę posterioris improbae omen certius, quam si in prima etate mores impudentes extiterint, atque impudici: impudicitia enim & libido omnes virtutum igniculos suffocat, virtuosisque ignibus bonarum rerum initia excoquit, ut propterea meritò inde nihil bonæ sementis, bonave frugis exspectes.

Iam verò mundi illi Adolescentes, quales Academicos optamus, ignoti aut obscuri esse nemini possunt: studium enim statim produnt suum, tum vultu, tum ore, tum corporis habitu vniuerso: verecundiâ, inquam, atque ingenuo pudore: qui pudor, licet (ut est quædam exterior corporis affectio ex quadam appetitus sensuī passione proueniens, quod Philosophis Theologis que placuit) pro virtute minimè habendus sit: eo tamen nomine plurimam laudem meretur, quod casti animi indicium sit, imò animo ipsi (quod S. Bernard. dixit) ser. 40. 25. vt faciei pulcher color, venustatem in- Cant.
gerat, augeatque mirificè eius gratiam.

Est (ait S. Ambrosius) verecundia pudicitia

Lib. 1. de offic. c. 12.

virtus comes, cuius societate Castitas ipsa-
 tor est: bonus enim regenda Castitatis pudor
 est comes; qui sese prætendat ad ea, que pri-
 ma pericula sunt, pudicitiam temerari non
 sinat. Addit præterea verecundiam om-
 nibus quidem ætatibus, personis, vii
 temporibus ac locis aptam: sed Ado-
 lessentum maximè, Iuuenumque ani-
 mos decere. Nullus pudoris orator Ber-
 nardo aut mellitior, aut facundior ad-
 ferri potest, ita ille eloquitur. *Quid ama-*
Ecc. 36. in
Cant. *bilis verecundo Adolescenti, quam pulchra*
hac, & quam splendida gemma in vita
vuln Adolescentis! quam vera, & quam
minime dubia bona nuncia Spei, bone indolis
index! virga discipline est illi, qui pudendie
aspectibus imminens lubrica atatis motu,
actusq; lenes coërcae, comprimat insolentes.
Quid ita turpiloquij & omnis deinceps tur-
pitudinis fugitans? soror continentia est.
Nullum èque manifestum indicium colum-
binæ simplicitatis: & ideo etiam testis inno-
centiae. Lampas est pudica mentis ingiter lu-
cens: ut nihil in ea turpe vel indecorum resi-
dere attinet, quod non illa illico prodat. Ita
expunctrix malorum, & propugnatrix pa-
ritatis innata, specialis gloria conscientia, &
*fama custos, vita deus, virtutis sedes, vir-
 titum primitia, naturæ laus & insigne ro-
 tius honesti. Rubor ipse genarum, quem forte*
intra-

innexerit pudor, quantum gratia & decoris
suffuso afferre vulni solet? usque adeo
genuinum animi bonum verecundia est, ut
& qui male agere non verentur, videri ta-
men verecundentur. Neque his absimilia
Ethnici tradiderunt: qui eam Adoles-
centiae propriam esse virtutem, & veluti
Regiam istius aetatis purpuram censue-
re. Non ad quamvis (ait Philosophus) 4. Eth. 15.
etatem affectus verecundia; sed ad iuuenilem
accommodatur. Censemus enim eos, qui hu-
iis aetatis sunt, verecundos esse oportere: ut
cum non sine perturbatione viuant, mul-
tumq[ue] ob hoc peccent, a verecundia prohi-
beantur. Et Seneca, Locutus est mecum Epist. 11.
amicus tuus bona indolis: ubi se collegit, ve-
recundiam (bonum in Adolescenti signum)
vix potuit excutere, adeo illi ex alto suffusus
est rubor. Et mox. Magis ille in iuuenibus
apparet, quibus & plus calor is est, & tenera
frons. Idemque monet nutriendum esse
Adolescentis pudorem, quia, quandiu Epist. 25.
(ait) in animo eius durauerit, aliquis erit
bona spei locus. Ita Diogenes cum vidis-
set aliquando Adolescentem in honesto
dicto erubescentem, Confide (dixit) fili,
hicce virtutis color est. Quid Romanus Apud La-
Orator? sine verecundia nihil rectum,
nihilve honestum esse posse; denique ert. in vita.
cam virtutem omnium reliquarum cu-
stodem In partim

stodem esse, dedecus fugientem, & laudem maximam consequentem.

Verum istud hic erit obseruandum, non in solo frontis rubore, genarumve igneo quodam colore omnem verecundiam laudem contineri: nam etiam in capitis, ac supercilij demissione, in modestia oculorum, in oris custodia, in toto reliqui corporis gestu, atque habitu, atque adeo in ipsa quoque vestimenti, incedendique ratione pudor, verecundiaque cernitur. Nam verò erga superiores quidem, inferiores, pates semper pudens ac verecundus sit Adolescēs oportet, ac nunquam & nusquam, magis, quam erga fœminas, imò erga se ipsum; idque etiam ipsi Ethnici non obscurè, nostri autem scriptores diuinè præscribunt. Pythagoras ita præcipiebat. Facies autem turpe vñquam nihil, neque cum alio, neque solus: omnium maximè verecūdare te ipsum. Idem monabant Democritus, Musonius, Theophrastus. Democriti hæc fuit digna cedro gnome. Malum, etiam si solus fueris, neque dixeris, neque feceris. Disce autem te ipsum multiò magis, quam alios vereri. Musonius ita monebat. Verecundiam apud omnes dignus habeberis, si primum te ipsum vereri incœperis. Denique Theophrastus,

Apud
Stobæ.

stus. Reuerere (inquit) te ipsum , & non
erubescere coram alijs. Nostri nunc super.
eadem re audiantur Tertullianus & ^{Li. de Rel.}
Basilius ambo magni. *Vera, & tota, & Virg.*
puta virginitas (ait ille) nihil magis timet,
quam semetipsam. Basil. verò præstantius,
Virgo (inquit) sola quoque nullo prorsus Lib. de
hominum teste, nihil quod sponso suo indi-
gnum sit, agere ullà ratione patietur : etsi
enim adsit nemo, ipsa tamen sibi virgo adest,
debetq; præ omnibus seipsum reuereri suamq;
conscientiam.

Hæc scilicet legerant, aut diuinitus
didicerant ex optimorum grege Ado-
lescentes illi, quos accepimus pro moro
habuisse, ut cum se vesperi exuerent, aut
induerent mane, talari veste sibi seipso
suffurarentur : ne qua pars nuda oculos
vulneraret: quam exactam tuendæ Ca- ^{Rufin. I. 2.}
stimoniae curam Deus ipse olim visus ^{c. 30.}
est, in Ammone viro sanctissimo, quo- ^{Pallad. I. 8.}
dam prodigo approbasse : cùm enim is
flumen esset transmissurus, & vestem
ponere vehementissime teretur, quod
se nudum vidisset nū, precatus
dicitur, sibi ut vestito transuadare con-
cederetur: moxque commendatus est
insigni portento virgineus ille pudor;
nam Angelus hominem Angelicè pudi-
cum in ulteriore fluminis ripam, ut
erat

§. II.

*Castitas iuuat ad sapientiam
comparandam.*

Porro Castitatem plurimum facere
ad philosophiam comparandam, et
ijs, quæ suprà de vitio contrario dixi-
mus, facile colligi potest, idque disent
Serm. 249. de Temp. afferit S. August. Gloriosum (ait) *Eius insi-*
gnem inter ceteras virtutes Castitas &
Munditia locum tenet, quia ipsa sola est, que
mundas mentes hominum præstat vident
Deum. Tum in eodem pergens argu-
mento. *Castitas cum humilitate Spiritus*
sancti meretur habitationem, quam expellit
immunditia libidinum, dicente scrip- tura
corpus peccatis subditum Spiritus sanctus
effugiet. Demum ita concludit, *Affusca Iuuenis ad Castitatem: ut sit dignus sapien-*
tia. Resque ipsa, ut cæteri raseant, lo-
quitur. *Castitatis enim proprium est*
vim imaginatricem, internosque sensus
impudicitiarum stabula expurgare, me- tem animæ oculum illustrare, appeti-
tionum tumultuarios motus reprimere,
efficere vitales spiritus limpidos, cere-
brum attemperare, ac denique ex ho-
mine

mine efformare Angelum, id est, ad philosophandum acutum & acrem. Certè videmus vnumquemque ut alios Castitate anteuertit, ita ferè semper scientiâ præstis: in prophetarum choro Isaías & Daniel excellunt: uterque virginitatem coluit. Inter patriarchas Ioseph in diuinando habitus est diuinissimus: at tum maximè vaticinorum laude claudit, cùm innuptus vixit, post nuptias conticuisse dicitur. Inter Euangelistas Ioannes Aquila, inter Apostolos Paulus Lynceos oculos habuit: inter Doctores Thomas de Aquino Angelus extitit: ijdém Virgines perstiterent. Denique, quod aliás à me est quoque notatum, Antonius in Syluis, in cellula Bernardus, in Oratorio Brigitta alijque utriusque sexus plurimi ad summum scientiarum apicem pertigere non alia studiorum Magistrâ ac Præside, quàm Castimoniam: atque de Sybillis ipsis scripsit ipse Hieronymus Virginitatis seruatæ præmium eis diuinitus datam diuinationem.

Verum nihil ad hanc rem probandam plus habet momenti, quàm id, quod S. Greg. Nazianzeno olim accidisse legimus.

Is enim Adolescens incredibili sciendi

L. s. conc.
Iouinianus

448 P A R S IV.

di cupiditate incensus cùm de rectâ ad sapientiam viâ, secum diu multumque cogitaret: duæ ei Virgines humanâ specie maiores spectandas se per quiete de dere: posteaquâ præsentia suâ eum misericordiè recreassent, & ecce, inquiunt, huc cælo venimus à Deo missæ, vt tecum hospitemur: quia mundum tu nobis domicilium in animo parasti gratissimam nobis Cœlitibus Virginibus sedem. Altera è nobis sapientia, altera Castitas nominamur: ita perge porro non minorum morum puritati, quam literarum studio operam locare. Quæ cùm dicere cessassent geminæ sorores, totam simul Nazianzeni mētē subiere, simul ex oculis euanuere. Cum ergo res ita sit, quod pridem te, mi Academice Adolescens moneo, castus sis, si sapiens esse volueris: Sororiantur scilicet duæ illæ virtutes, amantque & depositant eiusdem Hospitij societatem.

Iam ad Castitatis commendationem audiendam, quo eius consequendz majori studio teneamur, aures propius Salomoni commodemus.

§. III.

S. III.

Deus castos amat.

Qui diligit cordis munditatem propter gratiam laborum suorum habebit amicum Regem. Magni id homines ducunt, principum gratiam ac fauorem sibi conciliasse; cum enim amicus, ut dici solet, sit alter Ego, ad regiam dignitatem ascendisse iij sibi videntur, qui Regum amicitiam, promeruerint. Sed tamen, quia & regna instabilia sunt, & dubiæ magnatū voluntates, & ita incertissimæ sunt amicitiae: is gloriari iure pœnè solus poterit, qui diuinam sibi gratiam, Regumque Regis amicitiam fuerit consecutus. Atqui Salomonis ille locus, si 70. interpretibus credimus, quos spiritu diuino afflatos fuisse constat, mundis corde, castisque istud tantum aut beneficij, aut laudis tribuit: ita enim 70. illi reddidere. Diligit Deus sancta corda, & accepti sunt ei omnes immaculati. Et Chaldeus interpres eodem spectans breuissimâ clarissimâque parœmiâ, Diligit Deus mundos corde; neque Hebreus textus longè ab ludit: quæ enim istic vox munditatem signifi-

Ff cat,

cat, à metallis desumpta est putis atque
planè excoctis, quæ res ita vni castitati
conuenit, vt castitas non sit, si quæ libi-
dinum fæces aut maculæ animo adha-
serint. Atque ita Salomonem hoc loco
grauissimi scriptores accepere, Beda.
Hugo, Diogenes: quos inter ipse Theo-
logorum phœnix S. Thomas: ex quo
rum mente sententiam sic exponit
Salazar noster. *Qui corde, animoq; puri*
est, ob pudicitia meritum id assequetur, si
cum Deo colloqui, & ipsius familiaritate
uti possit. Mox id ad S. Ioannem Eu-
angelistam castitatis coryphæum transfe-
rens, censet eum, quod S. quoque Hiero-
nymo, pridem visum fuerat, ob exi-
mia pudicitia meritum obtinuisse: vi-
se intimiūs, quam cæteri Apostoli, in
Christi Domini amicitiam insinuat.
Certe ei vnum Ioannem & amores &
delicias fuisse omnes scimus. Age vero
quid ad castitatis laudem præstantius
adferre potuit Sapiens, quam ut pro-
nunciaret Deum Opt. Max. in cuius
femore scriptum est Rex Regum, Do-
minus Dominantium, tam vnicè, tamè
tenerè hominibus castis affici; vt eorum
etiam collocutionem, amicitiam, fami-
liaritatem desideret, atque (si fas est di-
cere) exambiat? nam eodem istud

quoque

In 22.
Prou.

quoque Salomonis pertinet.

Sermo pulcherrimus firmabitur à Domino. Dixerat paulò ante nihil æquè Deum auersari atque odisse, quām cogitationum obscenitatem, subdit igitur è contra nihil ita ei probari atque arridere, quām sermonem pudicum ac castum, qui scilicet è mundo corde tanquam ex sincero limpidoque fonte pulcherrimus, vt pote purus, illimisque emanet. Eum Deus ipse assertit profitereturque vt pulcherrimum, ita gratissimum esse, neque se minus eo homine casto oblectari, quām homines soleant puro auri conspectu affici, cuius splendor intuentium oculos animosque, misericordia recreare solet. Hanc vim esse Salomonicae istius sententiae evidens est Hebraicam & Græcam vocem expendenti; prior enim, quod etiam superius obseruabamus, à metallis hīc etiam desumpta, sermonem significat ab omni scoriā ac fæce immunem. Græcum vero ἀγνιος, quæ vox apud ἡον. hoc loco legitur, agnīnum sermonem loquitur, id est, nitidum ac castum, & qualis Agnetis, & Agnetianarum mentium semper extitit, & num etiam esse debet.

Sanè si quis animum aduertat in id, quod communi sermone circumfertur,

morum ac humorum similitudine amo-
rem præcipue conciliari, neque eos
consentire, aut animis ac voluntate co-
hærere posse, quos ab invicem mores
humoresque disiunxerint: is facile asse-
quetur, ut Deo, qui idem castissimus,
castimonięque omnis studiosissimus est,
impudici homines nauseae sunt, atque
odio: ita castos in amoribus esse, imò in
delicijs.

Rursum, si quis mentis oculos conij-
ciat in castitatis pulchritudinem atque
præstantiam, libidinum verò fœdita-
tem atque infamiam, nullo negotio in-
telliger nihil esse mirum, si Deus ac su-
peri eos exosos habeant, qui tantā tur-
pitudine mores, linguam, mentem de-
honestarint; eos verò gratissimos atque
gratiissimos ijsdem cœlitibus Deoque
ipsi esse oportere, qui castimonie decus
animo impresserint, ore profiteantur
castissimis facinoribus exprimant. Que
ratiocinationes, si necdum id con-
ciunt, quod volo; castos homines à Deo
diligi, imò verò vnicè amari, quod ad
id probandum efficacissimum est, con-
sideremus, queso, obiter, quam horren-
da impuris hominibus supplicia tum
hic tum postea reseruata sint: tum sin-
gularia atque eximia à Deo castis non
modo

modò in his castris, vbi cæsti adhuc militant, sed in cælo potissimum, quæ castorum triumphantum patria est, præmia, opes, honores, oblationes esse decreta eâ tum multitudine, tum magnitudine: ut coronæ istius amplitudinem (Aureolam Theologi appellant, lauream auream dicere possemus) pro dignitate explicare nemo possit. In re difficulti asequendâ præeuntem cum face in manu Salomonem, si placet, pendentim insequamur.

Quæ nesciuit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctorum. Refutat Sapiens cum insigni castitatis laude, insanientium quorumdam hominum stultam opinionem, qui miserrimè agi existimant cum ijs, qui à se corporis voluptates brutas illas, atque per se satis fædas, procul castioris vitæ studio abdicarint.

Non est, inquit diuinissimus Salomon, non est vilis, aut etiam (vt nonnulli amentissimo errore existimant & loquuntur) misera atque infelix hominum conditio, qui ab omni impudicitię genere animum corpusque auocarint. Nam etsi istius virtutis splendor debiliores animos ita obcæcat: vt eum, per se licet eximum, minimè contueri pos-

Ff 3   sint:

sint: erit tamen tempus aliquando, cum
Deo ipso demonstrante inspicetur; tum
scilicet cum ad ipsius tribunal qui castè
qui incestè vixerint, quæ istorum erunt
præmia, quæ horum supplicia iudice ac
vindice numine disquiretur, atque tum
deum mundus spectabit uniuersus,
quam non fuerit castitas infæcunda,
quæ tantam, quanta istic erit, castis ani-
mis mercedem fructumque pepererit.
Eo tempore hominibus, Angelisque
spectantibus.

Spadoni, qui non operatus est per manus
suis iniquitatem, nec cogitauit aduersari
Deum nequissima, qui, inquam, etsi va-
care suæ cupiditati poterat, ita tamen
castitatis retinenda studio vitam insi-
tuit, ac si ad voluptates ne quidem na-
tus esset; qui non modò manus ab omni
foeditate abstinuit, sed mentem quo-
que quæ Deum latere non potest, pudici-
cā habuit: dabitur illi scilicet à Deo coi-
gratior esse voluerat, data atque serua-
re castitatis donū electū lemniscata aliqua
corona, munus palmare, sors, scilicet, in
templo Dei acceptissima, palma & corona
singularis, quam ob insignem de carne
Triumphatæ victoriam egregius pugil
reportabit. Etsi laboriosum sit nunc ca-
storum cum infectissimis luxuriæ castris
armisq;

armisque certamen, iuuerit tamen meminisse aliquando gloriosissimæ pugnæ.

Bonorum enim laborum glriosus est fructus, & quæ non concidat radix sapientiae. Omnino sapientiae istud fuit, & quidem profundissimæ, prospexit in futurum, mortalisque vitæ vanas atque euanidas voluptates vel contemptisse, vel etiam vltro abieciisse spe iucundissimæ immortalitatis.

Hæc, quæ profectò & verissima sunt, & ad laudem castitatis amplissima, cùm deprædicasset castior tum, quām postea, Salomon, continere se diutius non potuit, quin maximâ vocis animique contentione, admirationis amorisque, quo tum quidem inarserat, plenissimus exclamaret.

O quām pulchra est casta generatio, castorum, inquam hominum natio cum claritate: immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines: cum præsens est mirantur illam, & desiderant eam, cùm se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat incoquinatorū certaminum præmium vincens. Placet, si vñquam placuit, Salomonicæ huius sententiae nunc agere interpretem, ve-

F f 4 rūm

456 P A R S IV.

rum & clarum, & breuem : satis enim
est hunc locum intelligi: ut quæ S.Ioan-

nes in Apocalypsi de castitatis aureola
quasi præsens spectauit, tanto ante p[re]z-
uidisse Salomonem , atque prædixisse
cognoscatur. Quis satis, inquit Sapiens,
castæ vitæ pulchritudinem, atque cla-
ritudinem deprædicet ? dignissima sanè
illa est, quam omnes ament. Nam illo-
rum satis mirari non possum amentiam,
qui eos existimant inglorios atque in-
honoros vixisse , neque villam deinde
consecuros esse post vitam immorta-
litatem, qui castè viuendo nullam post
se reliquerunt sobolem quasi sui suo-
rumque facinorum viuam effigiem,
quam ad posteros transmittenent: quasi
vero, isti, qui liberis procreandis mini-
mè vacare voluerint, pudiceque vitam
exegerint suam, sine nomine, & famâ
toti demoriantur, ac planè pereant. At-
qui omnino contrarium eueniet: tales
enim immortalem sui memoriam tran-
scribent ad posteros , neque apud
Deum superosque dumtaxat inclares-
cent, sed toto etiam orbe erunt notissi-
mi atque laudatissimi; siquidem tantam
virtutem nulla vnquam aut ætas, aut
tempus conticesceret : cuius virtutis ea
est propè præ cæteris diuinitas: ut qui

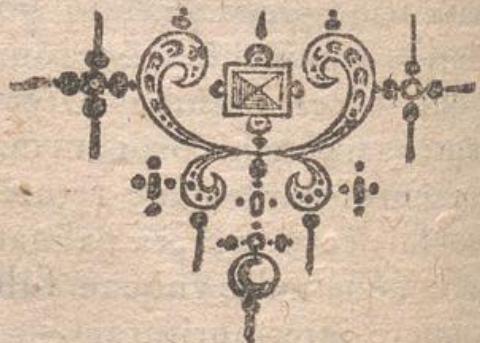
illam

illam pr̄sentem v̄spiam in terris asper-
xerint, demirentur: cūm verò ij, qui co-
luerunt, seruaruntque viui, mortui in
cælum, vnde castitas nata est, immuni-
dam humum exosi euolarint; omnes vo-
tis eos, precibusque repetant, reuiden-
dæque virtutis istius desiderio quodam
incredibili teneantur. Et frustra. Ra-
puit illos ex oculis vnā in cælum re-
uolans castitas, extulitque ex hoc su-
dore, puluere, arenâ, in amicum, pa-
triumque solum, in quo inter palmas
& lauros hostibus omnibus superior,
coronata triumphat præmio potiens
& maiori & digniori, quām eorum olim
erat, qui in certaminibus Olympicis
vicerant: nam cum hi coronam marces-
sibilem corruptibilemque retulerint,
illa cum suis cælo recepta palmam ha-
bet laurumque nullo vñquam fulmine,
aut tempore intermorituram.

Hactenus Salomon, quæ efferti, &
exaggerari hîc à me possent fusissimè:
nisi in lilio Mariano id aliâs cùm de ca-
stitatis dignitate scriberem, abundè
perfecissem: quare ne a ctum agam, non
ero in hoc capite prolixior. Nequeo ta-
men prætermittere quin partim ex eo
libello, partim ex hîc superiusque ex-
plicatis, continuâ Antithesi breuiter

inter

inter se hinc castitatem, inde inimicum ei vitium committam: ut contra-
ria hæc, quod maximi esse momenti
arbitror, iuxta se pressim posita, magis,
ut sit, elucescant; quo fieri, ut Academicus
meus Adolescens clarè perspe-
ctam virtutem amet, in eiusque se par-
tes conferat; vitium verò oppositum
detestetur, atque fugiat.

ANTI-

ANTITHESIS

CASTITATIS ET LVXVRIÆ

EX SCRIPTVRA ET SS. PATRIBVS.

*Si spiritu facta carnis mortificaueritis,
vivetis : si secundum carnem vixer-
itis moriemini. Rom. 8.*

O pulcherrima, Cœlestis, An-
gelica, plusquam Angelica,
diuina Castitas!

O turpissima, Tartarea, Dia-
bolica, plusquam Diabolica,
Deo exosa luxuria!

O Pulcherrima Castitas ! quis enim
cum Salomone non exclamat ? O
quam pulchra est castorum generatio
cum claritate ! immortalis est enim me-
moria illius , quoniam & apud Deum
nota

Lib. de pudic.
nota est, & apud homines; incesti ipsi
ad castitatis lucem stupent. *Pudicitia*, ait
S. Cyprian. nos commendat Deo, connectis
Christo, Beata ipsa, & Beatos efficiens,
apud quoscumque habitare dignatur: quam
nunquam accusare possunt, nec qui eam non
habent; venerabilis est enim hostibus suis, dum
illam multo magis mirantur, qui expugnare
non possunt.

At tu turpissima Luxuria!

Lib. de pudic.
Neque enim humanum: sed planè
bellunum es vitium: tu hominem ve-
luti circèo dementatum poculo in fa-
dam suem porcumque conuertis. Quis
igitur sapiens non meritò occlamet? O
quàm turpis est incestorum hominum
natio, quàm obscura, & vilis: quoniam
execrabilis est eius memoria & apud
Deum, & apud homines. *Impudicitia*, ait
S. Cyprianus, semper est detestanda, ob-
scenum ludibrium reddens ministris suis,
nec corporibus parcens, nec animis: debella-
ris enim proprijs motibus totum hominem
sum, sub triumphum libidinis mittit.

O Cœ-

O Cœlestis Castitas!

Nam ubi est nisi in Cælo patria castitatis? hinc aduena, ibi innata, eodemque hinc aufugiens veluti ad natuum solum reuolat: aut certè si hinc hospitatur, è terra cælum facit. *Sola enim est castitas* (ait S. Bern.) *qua in hoc mortalitatis & loco & tempore, statum quendam immortalis gloria representat, & S. Hieronym.* ^{In epist. 42.} *In carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cœlestis.* ^{In epistolis.}

At tu, ô Tartarea Luxuria!

Tu namq; immundorum spirituum, aut parens aut soboles, ex ipsis Tartari fauibus egressa omnem libidinum Camarinam huc euomuisti, sordesque illas, in quibus Tartarei homines, quos propè Diabolos effecisti, computrescunt, ut iumenta in stercore suo, que Prophetæ Ioëlis similitudo est, atque S. Gregorio ^{Cap. 1.} interprete, in fetore luxuriæ vitam finiant, post mortem scilicet, nisi resipuerint in Tartareas cloacas abijcendi.

O An-

O Angelica Castitas!

*Quid (enim) Castitate decorius, quia
Angelum de homine facit? differunt qui-
dem inter se homo pudicus & Angelus, sed*

Epist. 42.
ad Henric.
sen.

L. de Virg.
Cler.

Lib. 1. de
Virg.

*fælicitate, non virtute. Bernardum La-
cteum Virginis Alumnum audis. S. vero
Cyprianus castitatem non dubitat An-
gelicæ qualitatis statum appellare: an
ideò semper cum Virginibus tam fami-
liares Angeli? breuissimè S. Ambrosius.
*Castitas Angelos facit, qui eam seruat An-
gelus est. An non igitur Castitas Ange-
lica?**

At tu ô Diabolica Luxuria!

*Quippe, qui Luxuriæ præst Almo-
dæus Diabolus est: amant Cacodæ-
mones libidinem, eoque in cœno cupidil-
sime voluntantur. Hinc Magos, Sagas,
aliaque Diabolicarum fœdicatum hor-
renda seruitia ad nefandas turpitudines
concitant, & cogunt. Meritò S. Am-
brosius, Castitas Angelos facit, Qui eam
seruat Angelus est, mox subdit, qui perdi-
dit, Diabolus est.*

Lib. 1. de
Virg.

O plus.

Ó plusquam Angelica
Castitas!

Angelicæ enim mentes, cum corporibus careant, castitatem (cuius laus in reprimendis corporeis voluptatibus cernitur) propriè non habent: *Supergreditur Virginitas conditionem humane naturæ, per quam homines Angelis assimilantur. Maior tamen est Victoria Virginum, quam Angelorum: Angeli enim sine carne vivunt, Virgines vero in carne triumphant.*

At tu, ô plusquam Diabolica
Luxuria!

Namque etsi Dæmones humanas libidines prouocent, ijsque vehementer oblectentur, in se tamen non excitant, imò cùm alios ad eas excitarint, abhorrent ipsi presens flagitium, atque interim refugiunt. Scribit enim Lanspergius Diabolum postquam hominem ad peccatum infame pertraxerit, propter horrorem ipsi naturalem tantæ turpidinis tantisper loco cedere, donec scelus

In serm.
Dom. 24.
post Trin.

Scelus fuerit perpetratum. Quid iam
restat, nisi ut summum istud exclamem,

O verè diuina Castitas!

Sap. c. 6.
Li. de vera
Virg.

Apoc. 14.

Propè Deam dixi, ita ad Deum ipsum
accedis. *Incorruptio certè facit proximum*
Deo, ait Sapiens. Et S. Basil. *Magnus*
quoddam, ac præclarum Virginitas est, quia
(ut totum simul explicem) hominem incor-
rupibili Deo simillimum facit. Recit S.
Grego. Nazianz. cecinit. Sancta Trias
Virgo est. Et in Psal. 2. pro Apprehendere
disciplinam in Hebræo legitur Adorare
Virginitatem, an Numen est Virginitas?
diuinum certè quidpiam, quod Deus in
cælo diuinioribus præmijs beat.

At tū caue exosissima Deo
Luxuria!

Namque cætera ferè flagitia cælum
tolerat, luxuriam ferre non potest: in
Deo stomachum iramque commouet.
Quare nihil æquè grauibus supplicijs
vindicat. Cataractis Cæli apertis gene-
rali cataclismo mundum propè uni-
uersum

uersum obruit. Disiectæ postea etiam è
cælo vtrices flammæ Sodomam, Go-
morrham, aliasque æquè à libidine de-
testandas vrbes inuoluerunt. David
propter Adulterium quot cladibus affe-
ctus? mitto cætera. Denique S. Paulo
præcone ac teste, *Molles regnum Dei non*
possidebunt. Satisne? tum verò Parseorum
erit in stagno ardenti igne, & sulphure. Apo-
calypsim S. Ioannis testor. I, & peri
miser, imò redi, & vitam corrige.

*1. Corint. 15.**6. Apoc. 17.***O castos! ô pudicos!**

Sinite enim ut vos h̄ic verbulo allo-
quar,

O millies beatos!

Si modò beatitudinem vestram nōtis,
si quo par est in pretio habetis, si quo
par est studio seruabitis hunc cætitatis
floreñ integrum, hanc illibatam gem-
mam, incorruptam coronam, balsa-
mum purum, intactum Thesaurum, hoc
denique certissimum æternæ felicitatis
pignus. *Florete flores, sicut lilyum, & date* Ecclesiasticus 19.
odorem.

Gg**At**

At vos, ô incestos! ô impudicos ! ô vos, quantum satis dici nequit miseros, & infelices !

O si! si miseriam atque infelicitatem vestram videretis, si quo pat est momento æstimaretis! Opes, honores, famam, valetudinem, vitam corporis & animæ Diabolo venditis pro momentaneâ voluptate. Pro momentaneâ voluptate æternum Deo priuari, æternum ardere! metimini momentum, Æternitatem Momentaneum delectari, Æternum cruciat.

Octo castitatis præsidia.

1. Singularis cultus B. V.
2. Amor ardens castitatis.
3. Ingens Luxuria horror.
4. Occasionum fuga.
5. Mortificatio corporis.
6. Sacramentorum frequens usus.
7. Memoria Dei presentis. Christi crucifixi, Angeli custodis.
8. Recordatio nouissimorum.

Octo

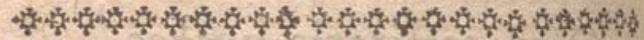
Octo castitatis hostes.

1. Otium. 2. Oculi. 3. Libri Turpes.
4. Comœdiz & imagines obſcœnæ. 5.
Turpiloquium. 6. Gula, & reliquus
corporis luxus. 7. Socij improbi. 8. Famili-
narum familiaritas.

Gg 2

LAVS

L A V S C A S T I T A T I S

A D P A R T H E N I C V M I V V E N E M .

Vidi supra montem Sion Agnum
stantem &c. Apoc. 14.

O D E .

AN dormientem somnia fascinant,
Umbrisque complent pectus in-
nibus?

Vigilne, vel sopitus axes
Ætheris intueor reuulos?
Vatem quis ardor numinis entheat?
Valuæ recedunt quadrifores poli, &
Arcana Diuorum patescunt,
Este procul, procul hinc profani!

Hæc sacra puris Virginibus paro.
Vides, vt altis nubibus altior
Immanè mons surgit, minaxque
Igniuomis caput abdit astris?
Non ille canâ stat niue candidus,
Nec strictus horret Sarmatico gelu,
Hic nullus atrox preliatur
Africus, aut pluuialis Auster:
Sed quaternæ suave rubent rosæ,

Viuardi

Viuaxque odorum perpetuat nemus:
Cui non hybla, aut florens hy-
mettus,
Non Arabum pia thura certent.
Has Agnus ædes scilicet incolit,
Agnus recenti candidior niue,
Quem turba circum multa plau-
dens,
Magnificos celebrat triumphos.
Inusitatæ frondibus implicant
Comas coronæ, scriptaque nomina
Agni, patrisq; frontem honestam
Multicolore notant lapillo.
Mox omnis Agnum pone subit cohors,
Quo dux pudicum cumq; tulit pedem,
Seu per reductas ire valles,
Seu per agros iuuat, atque lucos,
Vbi hospitalem consociant comis
Vmbram peregrinæ indolis arbores,
Argenteoque collaborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Quis ille mentem rursum agitat calor!
Audire festum iam videor melos,
Testudinemque, barbitonque,
Atque tubæ, lituique cantus.
At preter Agni militiae sacram
Phalanga, doctas tangere vel fides,
Vel sacra pleætra, nemo diuum
Dicere nobile carmen ausit;
Quamuis laboret ambitiosior.

G g 3   Quis

Quis ista vinclis plexa adamantinis
Enodet, explicetve? non si
Nuncius adfuerit Deorum.
Erro, an stupenti se genius mihi
Alatus offert? vera vides, ait,
    Audisque, quod miraris agmen,
    Tot teneri pueri, & puellæ,
Vixere, Christo quos Comites dare
Sponsosque, castus promeruit pudor.
    Hæc nempe laurus castitatem
    Sanctor hicq; manet triumphus.
Non illa pubes Cælicolum bibit
Vulgare nectar, deliciæ iuuant
    Sinceriores, grandiusque
    Hostibus edomitis trophæum.
Quo tendis audax prodere Cœlitum
Arcana Clio? desine rem metro
    Dignam cothurnato eleuare,
    Sacra modis tenuans prophanis.

AD

Et in hunc dñe dñe dñe dñe dñe dñe dñe

A D E V N D E M
L V D V S A N A C R E O N T I -
C V S .

MARIA lac propinat
Purum, putum, suave,
Liquidumque melleumque,
Quod reris esse nectar
Epulas sacras Deorum.
Veni, veni, puelle
Maria lac propinat.

At heus, Maria virgo est,
De Virginis papilla
Age, bibe lac pudicum,
Sed vber istud vber
Casto premas labello.
Castum nisi huc labellum,
Corque adferas pudicum,
Abi procul, puelle.

Quid, impudens catelle,
Labrum adferes lutosum
Porciique, aprique dentem?
Ah siste, siste, siste.
Nam Iesulus Mariæ
Matri sinu implicatus

Gg 4

Magnus

Magnus puer tonabit
Castæ parentis vltor.
Quod si tonet, peribis
Ab ense crispulco:
Abi procul puelle.

Passercule impudice,
Venerisque pupa foedæ,
Cupidinisque frater,
Tu Virginis pudicæ
Vis mordicare mammas
Vis sordidare mammas?
Deus puer tonabit,
Abi procul, puelle.

Veni, veni, puelle;
Puer iste non tonabit,
Sed mille, mille, mille
Dabit osculationes,
Cañtusque rot, iocosque
Quot æthere astra splendent,
Littore iacent arenæ,
Modò vber istud vber
Casto premas labello,
Maria lac propinat
Exuge lac, puelle.

ORA.

O R A T I O .

*S. Elzearij Comitis pro Castitatis
conservazione.*

Domine IESV CHRISTE , qui es seminator casti consilij , & cui cordium arcana patent : scio quia sine tuo speciali dono non possum castè & continententer viuere, quandoquidem nemo continens esse potest, nisi tu des : & ideo circa rogo tuam gratiam , quæ omni humiliter petenti liberaliter se communicat: ut carnis voluptates fugare, & quod te inspirante in animo concepi, ad finem usque completere , & seruare possim. Deus, qui habenti bonam voluntatem etiam facultatem dare pollicitus es: affectum mihi, quæso, perseuerantem tribue, ut addatur gratia gratiæ , & iugo contagionis excusso, suscipiam iugum sanctitatis, ambulemque corde sincero coram te, quoad immortabilem tandem percipiam in Cælis coronam, & cantem laudes bonitatis tuæ in saecula. Amen.

Ad:

Adoptatio B. V. in Matrem, certissimum Castitatis Amuletum.

O Regina Virginum Maria, aman-
tissima Mater mea, Ecce Iesu be-
nignissimus filius tuus, Virgo Ioannem
Virginem, & me indignissimum tibi
Virginis in filium adoptauit. Obsecro
te igitur, per amorem, sanguinem, &
mortem eius suscipe me in filium, quia
filium tuum & te toto corde diligo, at-
que eligo in matrem, & sumo, si placet
tibi, cum Bernardino & Edmundo tuo
in sponsam animæ meæ. Malo siquidem
mori, quam cogitatione, verbo, vel
opere alicuius amore inquinari. Sequi
te cupio, & Iesum Agnum, quo cumque
ierit in Æternum, & cum Angelo cu-
stode puritatem seruare Angelicam
iuxta statum meum in Æternum: Acci-
pe & serua, ô dulcissima Mater, cor &
animum & corpus meum, tibi toto cor-
de dicata in Æternum. Amen.

SYM.

certiss.

m.

, aman-

sus be-

annem

m tibi

bsecro

nem, &

n, quia

go, at-

place:

do tuo

uidem

o, vel

Sequi

imque

lo cu-

elicam

Acci-

cor &

o cor-

YM.